

Література:

1. Практика розгляду кримінальних справ про злочини, склад яких передбачено ст. 366 Кримінального кодексу України (службове підроблення) // Віник Верховного Суду України. – 2010. – № 1. – 31-44
2. Музика А. Предмет злочину : теоретичні основи пізнання : [Монографія] / А. Музика, Є. Лашук. – К.:ПАЛИВОДА А.В., 2011. – 192 с.
3. Кримінальний кодекс України : Науково-практичний коментар /
4. Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гавриш та ін.; За заг. ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – К.: Концерн «Видавничий дім «Ін Юре», 2003. – 1196 с.
5. Ландіна А.В. Охорона моральності за Кримінальним кодексом України: Монографія. / А.В. Ландіна. – К.: Вид-во «Юридична думка», 2013. – 204 с.
6. Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 8 червня 2000 р. // Відомості Верховної Ради. – 2000. – № 39. – Ст. 333
7. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. 4-е вид., переробл. та доповн./Відп.ред.С.С. Яценко. – К.:А.С.К.,2005–848 с.
8. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. 3-тє вид., переробл. та доповн. / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Атіка, 2003. – 1056 с.
9. Кримінальний кодекс України : Науково-практичний коментар / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гавриш та ін.; За заг. ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Вид. четверте, доповн. – К.: Концерн «Видавничий дім «Ін Юре», 2008. – 1208 с.
10. Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження» від 21 лютого 2006 р. /Електронний ресурс. – Режим доступу: www.portal.zakon.rada.gov.ua

УКРАЇНСЬКА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА СИСТЕМА ЯК СКЛАДОВА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ СІМ'Ї

Сотула О. С.

*кандидат юридичних наук, доцент, докторант
ДВНЗ «Одеський національний університет імені І. І. Мечникова»
м. Одеса, Україна*

Однієї з основних правових систем сучасності є романо-германська правова сім'я. Ця правова система з погляду її типологічних основ цікава для дослідження, оскільки вітчизняне кримінальне право, яке багато в чому виросло в ХІХ столітті з німецької кримінально-правової доктрини, тому є типовою кримінально-правовою системою в межах розглянутої сім'ї.

Вперше термін «правова сім'я» було запроваджено в юридичний вжиток французьким компаративістом, професором Рене Давидом, який багато років досліджував правові системи сучасності [1].

Правова сім'я утворюється із національних правових систем, об'єднаних на основі подібності таких ознак: структура права, юридична практика, джерела права, правова ідеологія.

Професор Рене Давид розрізняв три основні групи правової сім'ї:

- 1) романо-германську;
- 2) сім'ю загального права;
- 3) сім'ю соціалістичного права [1, с. 10-14].

Поряд з названими правовими системами, які професор Рене Давид називає основними, існують Індія, Далекий Схід, США, мусульманський світ. Вони, на думку автора, залишаються вірними своїм поглядам, право розуміється зовсім інакше і йому відводиться інша роль, ніж у західних країнах [1, с. 15-16].

Доктор *Novogis Causa* Університета, професор С. С. Алексєєв називав чотири основні сім'ї національних систем:

- 1) романо-германську (національні правові системи Франції, ФРН, Італії, Іспанії тощо);
- 2) англосаксонське загальне право (національні правові системи Англії, США і ряду інших країн);
- 3) релігійно-общинні юридичні системи (правові системи, притаманні багатьом державам Азії та Африки);
- 4) заідеологізовані правові системи при авторитарних політичних режимах [2, с. 200-205].

Досить своєрідною видається позиція російського професора В. М. Синюкова, який пропонує таку класифікацію:

- 1) сім'я загального права (історично створена в Англії в X-XIII ст.);
- 2) романо-германська правова сім'я (історичні корені якої сягають римського права, I ст. до н. е.-VI ст. н. е.);
- 3) традиційні (Японія, ряд держав Африки та ін.) і релігійні правові сім'ї (мусульманське право, індуське право);
- 4) слов'янська правова сім'я.

До слов'янської правової сім'ї він включає групу російського права (Україна, Білорусь, Болгарія, Нова Югославія) [3, с. 167].

Причому російську правову систему він претензійно виокремлює як провідний елемент слов'янської правової сім'ї, на основі її самотності, обумовленої не тільки техніко-юридичними, формальними ознаками, а й глибокими соціальними, культурними, державними починаннями життя слов'янських народів [3, с. 167].

Цікавою видається позиція вітчизняного правника В. В. Сухоноса, який вважає, що національні правові системи об'єднуються в групи, які можна об'єднати в шість правових сімей: сім'ю загального права, романо-германську правову сім'ю, релігійну правову сім'ю, соціалістичну правову сім'ю, сім'ю звичаєвого права та змішані правові сім'ї [4, с. 405].

При цьому українську правову систему В. В. Сухонос відносить до так званих змішаних правових сімей, тобто, таких сукупностей національних правових систем, що мають спільні риси, які виявляються в єдності закономірностей та тенденцій розвитку на основі сприйняття елементів романо-германського, анг-

ло-американського і соціалістичного типу. До цієї правової сім'ї належать північноєвропейська (скандинавська), латиноамериканська та пострадянська група правових систем [4, с. 414].

Саме до пострадянської групи правових систем, на думку вченого, треба віднести правові системи України, Росії, Білорусії, так як їх основу утворюють як норми, що є притаманними романо-германській сім'ї, так і норми соціалістичного права [4, с. 415].

З цим важко погодитися. Сам В. В. Сухонос стверджує, що соціалістична правова сім'я – це система загальнообов'язкових правил поведінки, які виражають державну волю правлячої партії, що визначається врешті-решт економічними умовами життя суспільства, встановлюються, санкціонуються і гарантуються державою, виступають регулятором суспільних відносин з метою побудови соціалізму і комунізму [4 с. 411]. Тобто, на думку вченого, в таких країнах, як КНР, КНДР, В'єтнам, Куба домінуючою формою права є рішення правлячою партії [4, с. 415].

Ми вважаємо, що існуюче українське законодавство позбавлене вад радянського періоду, тому штучно нав'язувати правовій системі України ознаки соціалістичної або якоїсь славянської правової сім'ї немає сенсу.

На нашу думку, Україна з усіма своїми законодавчими особливостями є яскравим прикладом того, як усередині одного історичного типу співіснують кілька різних правових систем. Відмінною рисою романо-германської правової сім'ї є те, що вона спочиває на нормативно-правових актах, що, як правило, кодифіковані. На таких кодифікованих основах законодавства ґрунтується право Франції, Німеччини, Іспанії, Італії тощо. Тобто, право нашої країни також є складовою романо-германської правової сім'ї.

Література:

1. Давид Рене. Основные правовые системы современности / Рене Давид, Камилла Жоффре-Спинози; [Пер. с фр. В. А. Туманова]. – М.: Междунар. отношения, 1999. – 398 с.
2. Алексеев С. С. Теория права / С. С. Алексеев. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: БЕК, 1995. – 311 с.
3. Синюков В. Н. Российская правовая система: введение в общую теорию / В. Н. Синюков. – Саратов : Полиграфист, 1994. – 496 с.
4. Сухонос В. В. Теорія держави і права: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Сухонос. – Суми: Університетська книга, 2005. – 536 с.